

ти особисту точку зору, толерантності та ін.), що формуються внаслідок успішного засвоєння курсів філософії, логіки, етики. По-третє – в методології наукового дослідження, знання якої забезпечується філософією науки.

Звісно, згадані лише деякі точки дотику філософії і медицини, проте, вони свідчать, що філософські дисципліни відіграють істотну роль в становленні майбутнього лікаря (педагога, науковця). При цьому, в розвитку сучасної вищої освіти спостерігаються суперечливі тенденції. З одного боку, виокремлення та концептуалізація філософії медицини, біоетики є результатом усвідомлення науковцями гостроти проблем, що постали перед людством (наприклад, негативні наслідки застосування новітніх біотехнологій), що вимагає гуманізації вищої освіти. Зокрема, У. Бек відмічає, що в сучасному «суспільстві ризику» саме наука є «...причиною, засобом дефініції та джерелом вирішення ризиків...» [2, с. 236]. З іншого боку, дослідники відзначають невпинне падіння значення наук гуманітарного циклу, як в країнах Заходу, так і в українському освітньому просторі (взагалі в системі освіти, а не тільки в медичній), оскільки за умов ринку, фінансування отримують перш за все ті дисципліни, від розвитку яких вищі навчальні заклади (комерційні організації, суспільство в цілому) мають швидкий економічний зиск. Тому філософія опинилась в становищі, що змушує її доводити свою значущість і необхідність в системі сучасної вищої освіти.

Між тим, Е. Агацці приходить до висновку, що одним з наслідків нехтування філософськими та іншими гуманітарними дисциплінами в сучасному суспільстві є ускладнення адекватної етичної оцінки розвитку науки і техніки: «... різні позиції надихаються протилежними принципа-

ми, що призводить до сутичок замість зіставлення розумних підстав (reasons), і для суперечок з найделікатніших питань характерна нетерпимість. А ці питання, навпаки, часто потребують мудрого регулювання, яке у багатьох випадках слід було б закріплювати законом. Але як можемо ми сподіватися отримати мудрий закон, якщо законодавці не мають серйозної підготовки з цих питань, а громадська думка ще більш «неуцька», тому нею легко маніпулювати за допомогою засобів масової інформації або пропаганди, що прикривають несумісні інтереси?» [1, с.18].

Відтак, суспільство опиняється в замкнутому колі – прогрес науки породжує ризики, які, в свою чергу, можливо вирішити лише за умов подальшого прогресу науки та освіти з обов'язковим циклом філософської підготовки.

Отже, філософські дисципліни, вивчення яких безпосередньо не приносять економічного зиску, тим не менш повинні залишатися важливою складовою освіти майбутнього лікаря, оскільки творче та ефективне їх засвоєння впливає на формування його світогляду, забезпечує становлення культури мислення на рівні додипломної підготовки та сприяє пошуку ефективної методології наукового дослідження на рівні післядипломної освіти.

Література.

1. Агацці Э. Идея общества, основанного на знаниях / Эвандро Агацци ; пер. с англ. Д.Г. Лахути // Вопросы философии. – 2012. – № 10. – С.3-19.
2. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну / Ульрих Бек; [пер. с нем. В. Седельника и Н. Федоровой; послесл. А. Филиппова]. – М. : Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.

МІСЦЕ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ФАХОВОЇ МЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

О. З. Мельнікова, О. З. Іванченко

Запорізький державний медичний університет

Вступ. Одним із найважливіших соціальних пріоритетів державної політики України є побудова нової системи охорони здоров'я, яка би сприяла підвищенню якості медичної допомоги до європейського рівня [1]. Перед вищою медичною освітою стоїть задача забезпечення відповідної підготовки студентів, майбутніх лікарів, адже саме від них залежить реалізація сучасного рівня медичного обслуговування. Реформування галузі охорони здоров'я потребує удосконалення, підвищення престижності та конкурентоспроможності професійної медичної освіти. Випускник вищого медичного навчального закладу зобов'язаний мати не тільки міцну, дієву, довготривалу базу знань, вмінь і навичок, він також повинен володіти методиками її оновлення, що дозволить швидко адаптуватися до змін, які відбуваються в техніці, в медицині, в суспільстві, в світі.

Відомо, що висока якість знань може бути забезпечена лише за умови їхньої фундаментальності [2-4]. Навчання в вищому медичному закладі має будуватися як єдиний, цілісний процес, який починається з дисциплін природничо-наукового блоку, що складають теоретичну базу профільної підготовки, професійних знань та компетентностей майбутніх лікарів. Вважають, що вивчення фундаментальних дисциплін формує у студентів медичних

спеціальностей «здатність до аналізу, логічного мислення, послідовності зв'язування різних фактів» [4] і одночасно виховує у них вольове відношення до навчання.

Основна частина. Однією з фундаментальних дисциплін природничо-наукового блоку фахової підготовки лікаря є «Медична і біологічна фізика». На теперішній час відповідно до Стандарту освіти України складена типова програма з дисципліни, в якій представлені основні розділи дисципліни. Серед них біологічна фізика – наука, яка досліджує фізичні, фізико-хімічні процеси, що лежать в основі життєдіяльності на молекулярному, клітинному, органному, популяційному рівнях організації і вплив на них фізичних факторів/полів навколишнього середовища; медична фізика – прикладна наука, яка вивчає застосування вказаних факторів в медичній діагностичній і терапевтичній апаратурі, призначення, принципи будови і роботи відповідних приладів. В програму «Медичної і біологічної фізики» включені також теми з математичного аналізу медико-біологічної інформації – теорії ймовірностей і статистичної обробки випадкових величин.

Зміст вказаних розділів дисципліни чітко відповідає цілям і задачам освітньої підготовки лікарів за фахом, що проявляється в інтеграції «Медичної і біологічної фізики» з іншими, в тому числі профільними, навчальними курсами.

ми. Серед них треба відмітити фізіологію людини, оскільки її вивчення в найбільшій мірі потребує попереднього опанування біофізики. Подальша вертикальна інтеграція між навчальними курсами свідчить, що «Медична і біологічна фізика» закладає основи для вивчення студентами патофізіологічної фізіології, біохімії, гігієни і екології, фармакології, біостатистики, кардіології, рентгенодіagnostики і радіаційної медицини, пропедевтики внутрішніх хвороб тощо.

Сама фундаментальність тих питань, що включені в програму дисципліни, обумовлює її важливу роль в підготовці майбутніх лікарів. Можна навести багато прикладів, які демонструють застосування знань, отриманих студентами на заняттях з «Медичної і біологічної фізики», в подальшому їх навчанні. Зокрема, засвоєння біофізики мембран, яка розглядає їх будову, властивості, пасивний і активний транспорт, біоелектричні потенціали, є основою вивчення суміжних питань в інших дисциплінах. Прикладом може бути фармакологія, яка розглядає механізми дії різних ліків, проте потребує глибокого знання мембранних процесів. При цьому особливість біофізичного їх опису полягає в тому, що застосовуються відповідні рівняння і моделі. Це надає змогу не тільки глибоко зрозуміти механізми мембранних процесів, а ще й можливість передбачати напрямки їх змін в різних ситуаціях і керувати ними, в тому числі за допомогою відповідних фармакологічних засобів.

Другим прикладом важливого місця «Медичної і біологічної фізики» в системі підготовки лікарів за фахом служить той факт, що при вивченні дисципліни студенти вперше знайомляться з призначенням, принципами роботи медичних приладів. На заняттях розглядаються основи ехографії органів, електрокардіографії, електростимуляції органів і тканин, низько- і високочастотної фізіотерапії, термографії, МРТ-томографії, рентгенодіagnostики тощо. Це сприяє формуванню у студентів вмінь, які безпосередньо стосуються напрямку підготовки – медицина.

Треба відмітити, що фундаментальний характер «Медичної і біологічної фізики» високої кваліфікації викладачів. Вони мають володіти сучасними уявленнями природничих наук і психолого-педагогічними методиками викладання їх студентам. Викладачеві потрібно мати чітке розуміння процесів, які відбуваються в організмі людини, знання новітніх засобів діагностики і лікування, статистичних програм для обробки і інтерпретації необхідної інформації і сформувати відповідні вмінь у студентів. Для цього потрібно не тільки володіти спеціальними знаннями

з дисципліни, проте застосовувати засоби підвищення мотивації до навчання фундаментальним дисциплінам.

Висока кваліфікація викладачів має базуватися на їх відповідній освіті та безперервно вдосконалюватись протягом роботи в вищому медичному навчальному закладі шляхом самоосвіти, організації кафедральних і міжкафедральних семінарів, курсів підвищення кваліфікації. Це сприятиме чіткій інтеграції фундаментальних дисциплін в програму підготовки лікарів і забезпечить їй високий рівень, як потребує сьогодення.

Висновки. Фундаментальні дисципліни, які входять до природничо-наукового блоку освітньої програми підготовки лікаря, забезпечують базові вміння, які складають основу подальшого засвоєння студентами профільних навчальних курсів. Викладання «Медичної і біологічної фізики» має відбуватись в межах інтеграції з фізіологією людини та дисциплін, які формують професійні знання та компетентності майбутніх лікарів. Така інтеграція потребує високої кваліфікації викладачів, яка передбачає відповідну їх базову освіту і безперервне навчання шляхом самоосвіти, організації кафедральних і міжкафедральних семінарів в вищій навчальній медичній установі.

Література.

1. Указ «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». 12 січня 2015 року. – <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>
2. Стучинська Н.В. Інтеграція фундаментальної та фахової підготовки майбутніх лікарів при вивченні фізико-математичних дисциплін / Н. В. Стучинська. – К.: Книга-плюс, 2008. – 409 с.
3. Стучинська Н.В. Фундаментальна природничо-наукова підготовка майбутніх лікарів у контексті сучасної освітньої парадигми // 36. Наук. праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна: Дидактика фізики і підручника фізики (астрономії) в умовах формування європейського простору вищої освіти. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2007. – Вип. 13. – С. 105-106.
4. Смірнова О.В. Роль фундаментальних наук у підготовці лікарів //Тези доповідей навчально-методичної конференції «Проблеми та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 р.р.», 25 березня 2015 року, Вінниця. – 2015. – С. 196.

ЗАСТОСУВАННЯ KEYС-МЕТОДУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КЛІНІЧНОЇ ІМУНОЛОГІЇ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

В. В. Мигович, О. І. Дрогомерецька, Г. М. Курилів

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

Для підвищення ефективності вивчення наукової інформації та якості знань, формування компетентності студентів на сьогоднішній день великого значення набувають інноваційні інтерактивні методи навчання, одним з яких є кейс-метод або метод ситуаційних, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів.

Із метою вдосконалення навчального процесу на кафедрі внутрішньої медицини №1, клінічної імунології та алергології

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» було запропоновано використання кейс-методу на медичному факультеті під час вивчення предмету імунології студентами V курсу. Прикладом такого заняття стало поглиблене вивчення первинних імунодефіцитів та основних симптомів і синдромів в імунології. Перед початком пари студенти повинні прочитати рекомендовану літературу та підготувати перші питання із теми кейсу до отримання нової інформації щодо клі-